

SLOVO ÚVODEM

*Ve třetím svazku obnovené sborníkové řady Otázky divadla a filmu, vytvářející ediční platformu pro teoretické aktivity interních pedagogů a doktorandů Ústavu divadelní a filmové vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, uveřejňujeme opět několik studií, představujících širší odborné veřejnosti výsledky bádání rozvíjejícího se na tomto ústavu v rámci jeho vědecko-výzkumných a pedagogických programů. Jsou to v oddíle Theatralia opět jednak studie historické, jednak teoretické povahy. Studie autora této úvodní poznámky *Vývojové proměny systému kulisové dekorace v Prozatímním divadle a na jeho filiálních scénách 1862–1883* usiluje předběžně syntetizovat dílčí výsledky více než dvacetiletého výzkumu pramenů a literatury, které se vztahují k dosud nedostatečně prozkoumané problematice identifikované výše zmíněným názvem, zejména pak pramenů uchovávaných v centrálních fondech někdejšího tzv. Zemského výboru Království českého a ve fondech vztahujících se k činnosti provozatelských družstev a ředitelských správ Královského zemského českého divadla; studie tvoří pandán k autorovým studiím *Jevištní výpravy na scénách Královského zemského českého divadla v údobí jeho „prozatímnosti“ (1862–1883)*, *Motivy přírodních světelných úkazů v české hudebnědramatické tvorbě období romantismu*, *Der Bühnenbildner Jan Václav Kautský und seine Arbeit für die tschechische Bühne a Jevištní výpravy oper Giacoma Meyerbeera na pražských českých scénách 19. století*, které byly publikovány v hudebněvědné řadě *Sborníku prací filozofické fakulty brněnské univerzity* v letech 1992–1995. Také Helena Spurná se v prezentované zde studii *Fagot a flétna: nezavršený experiment české meziválečné avantgardy* opírá o svůj dlouholetý vědecký výzkum, a to o výzkum hudebnědramatické tvorby Emila Františka Buriana; ve své studii volně tematicky korespondující s její prací *Maryša – mezi činohrou a operou*, otištěnou ve druhém svazku naší teatrologické a filmologické řady *Sborníku prací FF MU* roku 1999, zabývá se tentokrát balety, které vynikající český divadelník a hudební skladatel Burian zkomponoval na výzvu Otakara Ostrčila pro Národní divadlo v Praze, tedy problematikou, již v české odborné literatuře byla věnována rovněž jen minimální pozornost. Charakter příspěvku mapujícího dosud neznámý terén vývoje české divadelní kultury má i práce Hany Pospěchové *Akademická scéna v zrcadle novinových ohlasů a archivního materiálu*; autorka navazuje v ní na výzkum, který provedla již v souvislosti s přípravou své doktorské disertace; vzhledem k absenci rozsáhlejších pramenných materiálů podává základní informace o dosud odbor-*

*ně nepojmenovaném fenoménu vývoje českých divadelních snah orientovaných výboji české divadelní avantgardy, jak se projevovaly na konci dvacátých let v prostředí divadelního Brna, tehdy teprve postupně vyrovnávajícího určité vývojové zpoždění za vývojem evropským; v této fázi svého výzkumu představuje čtenáři zmíněný fenomén, Akademickou scénu, především pomocí obrazu, který o něm vytvářejí skrovně dochované prameny, zejména dobový tisk. I do tohoto svazku přispívá Július Gajdoš zásadní teoretickou studií sledující problematiku dramatické tvorby v kontextu neostrukturalistických a postmodernistických teorií umělecké tvorby, studií *Vztahy a jejich proměny ve strukturálním prostoru dramatu*. I do oddílu *Cinematographica* přispěli autoři týmu konstituovaného při našem ústavu studii historickou a teoretickou, přičemž v obou těchto studiích prolíná společně určitý teoretický a historický aspekt: Jaromír Blažejovský ve své stati *Z e m ě , n e b e , z r c a d l o* zkoumá a komentuje zvláštní duchovědnou problematiku filmů Andreje Tarkovského, jejich ideovou bipolaritu, jak se zračí zejména ve filmu *Andrej Rublev*; naproti tomu Petr Szczepanik pokračuje studií *T e c h n i c k é o b r a z y v k a Ź d o d e n n í m p o u Ź i t í* ve svém výkladu možnosti teoretických interpretací artefaktů z oblasti filmového umění, které nabízejí soubor filmologická teorie a metodologie. V oddíle *Miscelanea* jsou opět tištěny materiály vztahující se k aktuálnímu dění v oblasti studia divadelní a filmové kultury a jejich teoretické reflexe: Zpráva o činnosti výboru *Teatrologické společnosti v roce 1998*, recenze na vydání jednak jubilejního almanachu *Divadla Husa na provázku*, jednak syntetické práce o dějinách filmu v bývalém SSSR. V oddíle *Dokumenty* pak přetiskujeme pramenný materiál vypovídající o postupech politické moci proti brněnským divadlům na počátku tzv. normalizace.*

Texty uveřejněné v přítomném svazku představují kognitivní výtěžek pracovního úsilí autorů v roce 1999: vysíláme je do světa s nadějí, že přispějí k rozšíření našich poznatků v oblasti výzkumu teorie a dějin divadla a filmu.

Bořivoj Srba